

Intervju: Janez Janša, Janez Janša, Janez Janša, umetniki

Triglav - simbol sodobne slovenske umetnosti

sobota, 20.10.2007
Tekst: Ida Hiršfenfelder

LJUBLJANA - V ponedeljek, 15. oktobra, zvečer so v Mali galeriji Moderne galerije v Ljubljani odprli razstavo, ki beleži tri pomembne mejnike pri ustvarjanju zgodovine slovenske sodobne umetnosti.

Janez Janša (na sliki desno ob Janezu Janši in Janezu Janši): Čas, v katerem živimo, sproža ravno vprašanja, kako je možno neka dela, ki imajo priznano umetniško vrednost in so doživela tudi mednarodno afirmacijo, vpisati v polje nacionalne zgodovine. Gre namreč za sodobna dela in sodobna umetnost se na neki način vedno poskuša izogniti neki državotvornosti ali nacionalnosti. To vprašanje ni zgolj trenutno aktualno, ampak bo najverjetneje aktualno daljše obdobje. (Foto: Matej Povše)

Predstavljen je video akcije *Triglav*, ki so jo leta 1968 v parku Zvezda v Ljubljani uprizorili člani neoavantgardne skupine **OHO**. Na istem mestu je leta 2004 skupina **Irwin**, ob poskusu rekonstrukcije šestih najbolj znanih del skupine OHO, ponovno uprizorila akcijo *Gora Triglav*, ki jo je dokumentiral fotograf **Tomaž Gregorič**. Šestega avgusta letos je akcija doživela ponovno reprizo na sami gori Triglav. Izvedli so jo trije samostojni umetniki: performer in publicist **Janez Janša**, vizualni umetnik **Janez Janša** in intermedijski umetnik **Janez Janša**. Triptih omenjene akcije z naslovom *Triglav na Triglavu* je sestavljen iz povečav iste fotografije, objavljene v treh večjih dnevnikih časopisih. OHO, Irwin, Janez Janša, Janez Janša in Janez Janša poskušajo z različnimi mediji in intervencijo v javni prostor predstaviti vlogo sodobne umetnosti na polju ustvarjanja nacionalne identitete. Razstavo si lahko ogledate do 15. novembra 2007. Intervju z Janezom Janšo, Janezom Janšo in Janezom Janšo je nastal na dan odprtja v Mali galeriji.

Ko je skupina OHO leta 1968 uprizorila svoj Triglav, je bilo študentsko gibanje na vrhuncu, leta 2004 je Slovenija vstopila v EU. Katere specifične zgodovinske okoliščine so vas pripravile do tega, da ste se odločili ponovno uprizoriti repliko te akcije?

Janez Janša: Zanimalo nas je vprašanje, kako se sodobna umetnost vpisuje v nacionalno identiteto. Pojem sodobne umetnosti se začne pojavljati že v 60. letih in 40 let omogoča dovolj veliko časovno distanco, da lahko govorimo o tem, kako se le-ta vpisuje v nacionalni kanon, v zgodovino in v kolektivno zavest naroda. Zanimalo nas je tudi, kako bo akcija delovala, če jo naredimo tako rekoč na samem kraju tega simbola.

Ali je bila vaša akcija neki posebni izraz patriotizma?

Janez Janša: Zgolj, če govorim o tem v smislu prejšnjega vprašanja, namreč, da gre za vprašanje zapisovanja sodobne umetnosti v nacionalno zavest. Ni toliko nepomembno tudi dejstvo, da smo akcijo izvedli na dan, ko je na Triglavu potekala proslava ob 80. obletnici smrti Jakoba Aljaža, ob 33. obletnici pešpoti z Vrhovnice na Triglav, ob 5. obletnici pešpoti od Vrbskega jezera Čez Triglav na Bohinj, ob 25. obletnici Nove revije, ob 20. obletnici 57. številke Nove revije - temeljne publikacije slovenske pomladi ter ob 16. obletnici slovenske osamosvojitve. Na tak način smo želeli dodati še nekatere druge pomembne obletnice, vendar predvsem iz zgodovine sodobne umetnosti.

Janez Janša: Da, 6. avgusta letos je na Triglavu potekala, lahko bi rekel, paradžavna ali strankarska slovesnost, ki je imela na svojem seznamu vse te počastitve. Žal pa bi zaman iskali kakšno koli omembo katerega izmed polj sodobne umetnosti. Naš doprinos je na neki način seveda mogoče razumeti kot 39. obletnico OHO-jevega *Triglava* in 3. obletnico Irwinove *Gore Triglav*, ki smo ga mi, kot rečeno, izvedli tam, kjer je pač vlada, država, stranka izvedla svojo slovesnost.

Svojo akcijo razstavljate v okviru glavne državne institucije, torej Moderne galerije, ki neposredno diktira selekcijo reprezentativnih primerov sodobne slovenske umetnosti. Se vam zdi to pomembno?

Janez Janša: To je seveda tudi vprašanje institucionalizacije sodobne umetnosti in vseh teh mehanizmov, o katerih govorite. V primeru razstave *Triglav* pa je zanimivo predvsem to, da so predstavljene akcije, ki so zgodovinsko močne in odmevne. Akcija skupine OHO v parku Zvezda odpira mnoga vprašanja, med drugim vprašanje prilaganja, ki je eno ključnih vprašanj umetnosti konec 20. stoletja. Razstava je zanimiva tudi zato, ker odpira vprašanje sodelovanja kolektivov v treh različnih zgodovinskih časih, torej v 60., 80. letih in v dandanašnjem času. Razstava sama res ponuja mnoga branja, tako da lahko z njo komunicirajo tisti, ki hodijo v gore, tisti, ki spremljajo sodobno umetnost, in nekako seveda tudi tisti, ki se sprašujejo o bolj političnih vprašanjih.

Janez Janša: Jaz pravzaprav v našem primeru ne bi pretirano govoril o povezovanju. Recimo, ključna razlika med našim in predhodnima Triglavoma je ravno v tem, da je prva dva izvedla formirana skupina, mi pa smo trije individualci. Dejansko nismo umetniška skupina. Vsak od nas deluje na različnih področjih sodobne umetnosti. Seveda geste oziroma momenta kolektivnosti v sodobni slovenski umetnosti ne moremo spregledati. Možno pa je tudi v našem dejanju spoznati neki zelo specifičen odnos do kolektivnosti. Vendar, poudarjam še enkrat: z mojega stališča smo akcijo izvedli trije individualci Janez Janša, Janez Janša in Janez Janša.

Janez Janša: Je pa zanimivo, da smo se kar na lepem znašli ob boku dveh najbolj reprezentativnih, velikih, megalomanskih skupin iz zgodovine sodobne umetnosti. Kaj naj rečem? Ne morem skriti ponosa!

Zakaj ste se odločili, da naredite to repliko prav na gori Triglav in ne v parku Zvezda?

Janez Janša: Zdelo se nam je, da ravno v tem smislu lahko prispevamo nekaj svojega. Torej, da ne rekonstruiramo iste geste na isti lokaciji, ampak da dobesedno naredimo *Triglav na Triglavu*, seveda v smislu likovnega paralelizma z delom Kazimira Maleviča *Kvadrat na belem ozadju*. Ravno zato nismo šli na vrh Triglava, ampak smo likovno duplicirali sliko.

Janez Janša: Ta naša izvedba ima za razliko od ostalih dveh, ki sta na neki način seveda urbani, tudi močan performativni element. Saj je akcija vsebovala tudi določen fizični napor. Verjamem tudi, da je Irwin že izčrpal potencial uprizoritve na sami lokaciji. Hkrati se nam je zdelo še kako zanimivo to, da smo se tudi v teoriji vrnili nazaj na OHO-jev *Triglav*, katerega ključni moment je bila seveda besedno-vizualna igra. *Triglav na Triglavu* je možno razumeti na več načinov. Zelo slikarska razlaga je pač ta, da predstavljamo figuro Triglava, v ozadju je Triglav, torej gre za vizualno podvojitev.

Zakaj odločitev, da ste razstavo postavili v galerijo Noema v Second Life?

Janez Janša: Pri Aksiomi smo se z brazilskimi prebivalci Second Life že nekaj časa pogovarjali, da bi naredili svoj prispevek v tem virtualnem svetu. Med njihovimi aktivnostmi je tudi predstavljanje določenih institucij z njihovimi deli, zato se nam je zdelo tale razstava pravi hommage Moderni galeriji. V Second Lifu (www.noema.art.br) je dobesedno popolna replika razstave v Mali galeriji, z deli vseh avtorjev. Na steni celo piše Slovenska 35.

[Prijava napako v članku](#)